

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

De II. Præcepto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

non habeat qui relinquere. Qui debet gravia negotia expedire, quæ commodè differre non potest. Qui iter agens sacrum audire non potest, nisi amittat socios, sine quibus prudenter timet latronum periculum, aut aliud malum. Mulier honesta, quæ caret habitu honesto, quia non obligatur accedere cum gravi sua confusione, curare tamen debet, ut accedat valde manè, quando populi concursus esse non solet; si id sine gravi incommodo, aut confusione facere potest.

2808 3. *Officiam.* Hinc excusantur milites qui castrum, aut portas Civitatis custodiunt, si sine periculo suo muneri deesse non possunt Pastores ovium, & aramentorum, & similes, si ex absentia periculum timent; quod quidem regulariter contingit; qui tamen, si sint plures, curare debent, ut relictis uno, aut pluribus, quot sufficiunt ad custodiam, accedant alii ad sacrum: & sic faciant ad vicem, vel diversis horis ejusdem diei, vel diversis festis, juxta loci propinquitatem, aut distantiam.

2809 4. *Consuetudo.* Hinc excusantur mulieres, si ex consuetudine patriæ egredi non soleant tempore luctus, aut post partum, per dies purificationis, dummodo non exeant ob alias causas. Consuetudo mulierum ubi est manendi primo anno viduitatis domi, ita ut neque diebus festis exeant ad audiendam Missam est ab Episcopis, uti irrationabilis, & exorbitans, extirpanda.

2810 5. *Censura.* Hinc, qui est legatus excommunicatione majori, aut interdicto, nec tenetur, nec potest sine mortali Missa audire.

Tempore autem interdicti habens Bullam peccat mortaliter, si die festo omittat factum; quia tenetur implere præceptum, quando potest; sed tunc potest, nam per Bullam potest audire sacrum tempore interdicti; igitur.

2811 6. *Inadvertentia,* quia si quis inadvertens, aut oblivio æquivalet ignorantie, ita ut adeoque excuset à culpa: *de. num. 46.*
2812 *Quæres. In Villa, ubi est sacerdos, die festo Petrus accedens ad ecclesiam, an teneatur audire reliquum. Nihil. Mag. Ledesma, & Joan. Sanchez.* Quia perquam partem hujus Missæ non potest præceptum, quod est de integra.

Resp. Teneri Moya, & Arledun. Pars ista à præfatione ad finem est separabilis, nam in ea continetur essentia sacramenti, nempe *Consecratio, Oblatio, & Commemoratio.* Prior vero pars est pure integralis, & accessoria, principale autem non secus accessorium, sed è contra: adeoque petri tenetur ad illam audiendam.

Scotus in 3. d. 8. *quæst. univ. de. C. B. strius disp. 11. quæst. 2. art. 1. Jus. Cr. pag. 49. Tamb. tom. 1. pag. 124. Lector. Prac. Eccl. tom. 2. Bulem. lib. 1. cap. 1. §. 3. Clericatus c. 47. & 109. Mendoc. tom. 1.*

DE II. PRÆCEPTO ECCLESIAE.

Jejunare in Quadragesima, Vigiliis, & in quatuor Temporibus.

Es non comedere carnes diebus Pentecostæ, & Sabbati.

JEJUNIUM

2813 **E**cclesiasticum, quo ad substantiam consistit in unica comestione per diem, cum abstinentia à carnibus.

2814 Majoris metiti est jejunium ex consilio, aut voto. quàm spontè factum; hoc est sine præcepto, aut voti onere, habet meritum solum temperantiae; factum vero ex voto

17. 15. ref. 29. cum de Castillo, qui ait: *In hoc enim casu mutat quidem sententiam, & variat horologia, sed non ex primaria intentione variationis, quia sic esset alterutrus collusio, cum agatur de duobus præceptis; sed ex accidenti, quatenus nesciens aliam esse regulam præter unquam primi horologii, illam capit sequi, postea vero se accommodat alteri regulæ, quam videt probabilem.*

QUÆRES II.

2818 *An liceat die Dominico jejunare?*
Quantum est ex se, licitum esse ostenditur, ex cap. *Utinam dist. 26. Utinam omni tempore jejunare possimus, quod in Actibus Apostolorum diebus Pentecostes, & die Dominico Apostolum Paulum, & cum eo creâtes fecisse legimus.*

2819 Attamen circa hoc, quod est ex se licitum, errores, & superstitiones immiscere hæretici. Nam *Manichæi*, in contemptum Resurrectionis Domini, dixerunt, jejunium die Dominico necessarium esse. *Aerius, & Erasmus*, è contra apud Alphonsum de Castro *ver. jejunium*, volebant, jejunia non esse aliquo, & statuto tempore instituenda, sed quemlibet sponte jejunare debere, & quando voluerit.

2820 Ob quas hæreses, superstitiones, & alios errores, in Can. 65. Apostolorum definitur: *Si quis Dominicum diem, aut sabbatum, uno solo dempto, jejunare deprehendatur, deponatur, sin laicus, è communione ejiciatur. Et in cap. Quadragesima de consecratione dist. 3. Ecclesia à quadragesima dies Dominicos excipit; & in cap. ex parte, de obser. jejuniorum, si jejunium alicujus Vigiliæ in diem Dominicam incidat, anticipari præcipit præcedenti Sabbato, ne videamur judaizare, & ne dentur manus erroribus, ac ut majori lætitia Deum, atque sanctos diebus solemnibus recolamus.*

Ggg 3

2321

periculum Religionis, quæ est melior temperantia, quæ est factum ex præcepto, habet meritum obedientiæ, quæ ex 1. Regum 15. est obediens victima, id temperantia; quia est species virtutis justitiæ, quæ superiori præstatamur, & debentur. Hinc in Evangelio dicitur: *Si quis ad vitam ingredi se serva mandata: Et Regius Vota consulti, dicens: Vovete, & redi ad Dominum Deus vestro omnes, qui in circumstantiis ageris minerva. Et necessitas illa ex præcepto, non est necessitas coactionis, sed obligationis in Dei cultum, quæ plene libertatem executionis minimè tollit.*

DE TEMPORE.

Hoc præceptum obligat sub mortali ad jejunandum diebus ab Ecclesiâ præscriptis: vide prop. 23. ab Alexand. Leon. nempe diebus Quadragesimæ, Temporum, & Vigiliarum.

comestitionis, quæ est circa meritum, & comestio serò.

2816 Cœnans die Jovis, si dubites; an sit in nocte comedere carnes; si in possessione libertas edendi. Si idcirco die Sabbati, teneris abstinere, quia præceptum abstinentiæ, ut in dubio.

QUÆRES I.

2817 *An liceat prosequi unum horologium Ecclesiastico, & aliud pro jejunio naturali à communione?*

2817 de Lugo; quia eo ipso, quod quis unum horologium liberè accipit, videtur rennunciare aliis. Affirmat Diana part. 10.

2821 His de causis Urb. VIII. 14. Octobr. 1678. declaravit, quòd, quando Vigilia S. Joan. Bapt. incidit in Festo Corporis Christi, anticipandum sit jejunium Feria Quarta: eo quod dies Festus hujusmodi. quo tanti Sacramenti institutio summa totius popul. Christiani latitiam recolitur, & principalibus anni festivitibus existat.

2822 Idem debet disponere Episcopus, si in festo solemniori alicujus patroni principalis Vigilia occurrat. Sanchez in consilis lib. 5. d. 5. n. 7. Ant. à Spir. Sanct. e. 1. tr. 6. dist. 2. sect. 5. n. 140. Fagnanus lib. 3. Decretal. S. C. Consilium de obser. jejuniorum nu. 31.

Hac ratione Panormi jejunium Vigilia D. Jacobi, quod contingit in Festo Natalis S. Christinæ, transfertur in diem præcedentem.

2823 At non potest Vigilia sic transferri ab Episcopo, si cõtingat aliquo die bacchanalium; quia tunc non habetur causa sufficiens transferendi, sed potius jejunium ab Ecclesia tunc præscriptum monendi ad magis cohibendam petulantiam carnis. Et Ecclesia Vigiliis transferre non consuevit, nisi ob causas relatas, quæ locum non habent die bacchanalium. Leander de jejunio tr. 5. dist. 10. quest. 42.

His accedit Decr. S. Rituum Congr. 23. Jan. 1694. jejunandum esse eadem die Vigilia S. Matthæ, non obstantem, quòd contingat ultima die bacchanalium.

2824 Insuper non esse jejunandum Dominicis diebus decernitur in cap. Ne quis jejunet, de consecr. dist. 3.

2825 Demique S. Congr. Univ. Inquis. Rom. anno 1686. præcepit, ut nullo pacto ex devotione, etiam B. Virginis, imponatur jejunium, quòd indifferenter amplectatur dies Dominicis, & festivos solennes, putà faciendum una die hebdomadæ totius anni, utpote quòd sit contra usum, & præxim Ec-

Ecclesiæ; non impedit autem, si jejunium commutetur eo die festivo in alium commutationem, aut ad alium diem transmittatur. Dicta dispositio S. Congr. alleratur in Archivio nostræ Provincie.

2826 Idem est dicendum de voto jejunandi, adeoque votum jejunandi ordinantur diebus Dominicis, aut cum aliquo singularitate diebus, v. gr. ex septem diebus hebdomadæ jejunandi die Dominica, est nullum, utpote materia illicita; ità ut neque sit transmittendum; quia tale jejunium est contra libertatis, falsus, & superfluous; ait Cajet. 2. 2. 93. art. 1. ver. in sequenti verò. Unus est spectus de hæresi.

2827 Hinc qui vovit jejunare per annum ea die hebdomadæ, qua fit festum Annuntiationis, si expressè habuit intentionem comprehendendi dies festivos solennes, ut die Dominicos, quatenus festum die Dominica venit; non tenetur ad jejunium, ne transgredatur, quia si de materia illicita si tenetur habuit hanc expressam intentionem, sit intentionem rectè jejunandi; ob verum cultum & devotionem (quòd in dubio est presumendum) tunc validum est votum, si libet, occurrente festo solemniori, aut Dominico, anticipare jejunium; quia intentio recta, utpote recta, præsumitur fuisse de jejunando juxta usum & morem Ecclesiæ.

2828 Thomas del Bene part. 2. de votis dub. 219. sect. 4. num. 7. Arias lib. 3. de voto, num. 69. & Sanchez in sum. lib. 2. c. 1. num. 16. addunt: Quòd secus dicendum fuerit votum jejunandi solis aliquibus diebus Dominicis ob beneficium, aut beneficium quem finem, secluso scandalo. Et motus alio pro voto morali sine. Et etiam secluso voto pro ritus studio; quia tunc est votum de re licita. Eò maxime, quia tunc haud amplius viget præmissa hæresis.

QUÆRES III.

2829. An præceptum jejunii qualibet sex-
 feria, quod habent ex Regula Fratres Mi-
 nimi, etiam si feria sexta contigerit
 die Natalis Domini?

Non obligare, tenet Melphi, in comment. c.
 2. par. 23. qn. 5. cum Diana Bonac. Fa-
 nabez. & alii apud ipsam, ac novissimè Go-
 lorum. 3. de voto n. 115.

Ratio est, quia Præceptum Regulae de je-
 jundo qualibet sexta feria, cum in eo non
 celebratur festum Nativitatis, intelligitur
 tantum præter consuetudinem Ecclesiæ, quæ
 tenet cunctos fideles à communi obligatio-
 ne abstinentiæ à carnibus dispensat.

130. Unde ad textum Honorii II. qui
 præteritum adducitur, respondent, ibi esse
 mentionem de iis, qui sunt adstricti voto je-
 junij, præter comprehendente diem Nata-
 lis Domini, ut Fratres Minimi, qui proinde eo
 abstinere debent à carnibus. Nos eutem
 attenditur ad jejuniū feria sexta ex vo-
 to, ex præcepto. Nec dictum præceptum
 mentionem facit de die Natalis Do-
 mini.

131. Nec demùm consuetudo in con-
 tractibus obstat, quia statuta Ordinis, & con-
 traria Religioni, etiam auctoritate
 Pontificis confirmata, ex Declar. Sixti IV.
 præteritum post Honorium) per Bullam 26.
 præteritum Decembr. 1480. apud Bullariū
 præteritum 159. non obligant sub culpa mor-
 tali, nisi poena exteriori. Bulla est tenoris

Quoniam, &c. Circumspecta, &c. Sanè
 præteritum dictorum filiorum Ministri Gene-
 ralis Fratrum Ordinis Fra-
 trum Minimi nobis nuper exhibita petitio

continebat, quod licet multis fratribus ejus-
 dem Ordinis satis durum, & difficile sit, regu-
 lam B. Francisci tenere, ac ad suam salutem
 animarum sufficere videatur, regulam ipsam
 laudabiliter observare, nihilominus, quia
 nonnulli Romani Pontifices prædecessores
 nostri, & alii, ac etiam Generalis, & Fratres
 ipsius Ordinis fervore devotionis accensi, ul-
 tra dictam regulam nonnulla statuta, & or-
 dinationes suæ constitutionis fecerint, per
 quæ aliqua eisdem fratribus prohibentur,
 ut potè comedere carnes in Nativitatis, Re-
 surrectionis, & Ascensionis Domini nostri
 Jesu Christi, & Pentecostes, ac Beatorum
 Petri & Pauli Apostolorum, cæterisque aliis
 festivitibus, & diebus, quædam verò alia
 ipsis præcipiuntur fieri sub excommunica-
 tionis poena, vel aliis censuris Ecclesiasticis,
 seu aliis poenis, quas contra facientes ipso fa-
 cto incurrunt; multi propterea dicti ordinis
 fratres contra faciendo censuris, & poenis ta-
 liter latis sæpè numero involvuntur, & illa-
 queantur: unde statuta, & ordinationes præ-
 dictæ potius ad animarum suarum dispen-
 dium, quàm salutem edificare videntur. Ve-
 rum si censuræ, & poenæ prædictæ in contra-
 facientes, ut præfertur, ipso facto late in-
 comminatorias, & infligendas, & tempora-
 les poenas mutarentur, profectò saluti pluri-
 morum opportunè consulerecur. Quare pro
 parte ministri, & fratrum prædictorum no-
 bis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis in
 præmissis opportunè providere de benigni-
 tate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui
 fidelium animarum dispendiis libenter ob-
 viamus, eorumque salutem sinceris desiderii-
 is exoptamus, hujusmodi supplicationibus
 inclinati, auctoritate Apostolica, tenore
 præsentium, statuimus, atque decernimus,
 quod Ministri, Custodes, Guardiani, &
 fratres dicti Ordinis præfentes, & qui pro-
 tem-

tempore fuerint, ex statuta, seu consuetudinibus, vel declarationibus dicti Ordinis præter regulam quomodo libet, & à quibusvis iuribus, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, illis contrafaciendo, nulla Ecclesiastica censura, nulloque mortali peccati vinculo ligari valeant, nec censuras, nec pœnas, seu mortale peccatum huiusmodi incurrant: nisi tales essent casus, vel excessus, qui divina lege, seu præcepto Romanae Ecclesiae merito inducerent ad mortale: censuras, & pœnas taliter latas harum serie revocantes, & annullantes, illasque ad vim comminationis pœnarum conaminatoriarum, & ferendarum, seu corporales, & temporales pœnas præiustas, per Generalem ministrum, Custodes, Guardianos, & alios prælatos ipsius Ordinis ferendas, & infligendas reducentes, &c. Non obstantibus statutis, ordinationibus, & declarationibus præmissis: quibus quoad hoc expressè derogamus, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis: nec non aliis statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis contrariis quibuscumque.)

2832 Et Pater Vvadingus ad annum 1215. refert, S. P. Franciscum super hoc à fratribus interrogatum respondisse: *Non solum homines puto die illo carnes manducare posse, verum etiam parietes scis vesci possent, abundanter eis ministrandas velim, vel de foris carnibus livendos.*

2833 Obligare docent nostræ Regulæ expeditores, Corduba, Miranda, Rodr. Port. & alii apud Melphici. & ex exteris Fagnanus lib. 3. c. Explicari 3. de observ. jejuniorum. Ex Decl. Honorii III. c. Explicari 3. de observ. jejun. lib. 3. Qui Episcopo Pragensi super hoc puncto interroganti respondit.

Explicari per Sedem Apostolicam postula-

sti, &c. Respondemus, quod illi qui necesse est Regulari observantia sunt adhiberi, in feria si festum Nativitatis Domini, ad venire contigerit, carnibus propter jejuniæ lenitiam vesci possunt, secundum consuetudinem Ecclesie generalis. Nec tamen habendi sunt, qui ob devotionem volunt finire.

2834 Cui declarationi accedit consuetudo, & praxis totius nostræ Religionis, quæ est ab hac sententia recedendum.

QUÆRES IV.

2835 An Moniales S. Claræ tenentur mortali ad jejuniæ Regulæ, nempe sextæ, feria sexta?

PRO Clarissis duæ sunt editæ Regulæ: prima fuit tradita à S. P. N. Francisco, approbata ab Innoc. IV. 16. Sept. 1234. Continetur in Bullario tom. 1. in duodecim capitulis, quorum tertio imponitur pœna excommunicandi perpetuum.

2836 Secunda fuit disposita ab Urbano II. 1263. Quæ incipit *Beata Clara*, in capitulo 7. in tom. 1. Bullarii, & divisa in 16. Capitulis, in quorum undecimo fuit moderatum penitentiæ, & impositum à festo Nativitatis Virginis ad Festum Resurrectionis Domini & feris sextis.

2837 Denique plenas manus dedit Gregorius IV. Nonis Febr. 1446. Confirmauit Bullar. Cherubini, quæ est 3. 1. apud Bullar. Rodr. & 2. apud Confessores, incipit *Ordinis sui*, per quam ad supplementum S. Joannis de Capistrano, tunc pallii Vicarii Generalis jejuniæ benignitate relaxavit, plura dubia præmissæ Regulæ derogavit, & obligationem peccati mortalis in quinq; puncta restrinxit, eam à telis acceptis amovendo. Et quia hæc Bulla edita, & mensura totius Regulæ D.

idque nimis durum, & periculosum iudicemus: autoritate, & tenore præsentium declaramus, & volumus, quod in nullius prædictorum transgressione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota obedientiæ scilicet paupertatis, castitatis, & clausuræ, & super electione Abbatissæ, & depositione, peccatum mortale incurrant.]

2838 Ubi Pontifex, quantum ad rem nostram, de jejuniis duo disponit, videlicet primò obligationem temporis, secundò obligationem peccati, priùs namque jejuniis perpetuum in prima Regula Monialibus præscriptum reducit ad tempus, & numerum jejuniorum Fratrum, ita ut solum teneantur ad jejunia Fratrum Minorum de Observantia, nimirum feriæ sextæ, & Adventus à die Omnium Sanctorum usque ad Nativitatem Domini exclusivè. At non sub mortali, sub quo sunt obligati fratres, nam postea descendendo ad obligationem peccati cunctorum præceptorum dictæ Regulæ numero centum, & trium, quæ refert, & inter quæ sub Capitulo tertio est jejuniis, subdit:

Tenore præsentium declaramus, & volumus, quod in nullius prædictorum transgressione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, obedientiæ scilicet paupertatis, Castitatis, & Clausuræ, & super electionis Abbatissæ, & depositione, peccatum mortale incurrant. Ubi habetur expressè exceptio, & positiiva aliorum præceptorum exclusio, inter quæ est jejuniis: Exceptio autem firmat regulam in contrarium.

2839 Confirmatur; quia verba posteriora Bullæ, in quibus est sermo de obligatione peccati, referuntur ad priora, nimirum ad omnia præcepta dictæ primæ Regulæ; imò expressè recensentur sub numero centum, & trium, adeoque referuntur ad jejuniis, quod

Hh.h

quod

quod in dicto numero continetur, & coniequenter per priora verba, quod Moniales teneantur ad jejunia fratrum, solum disponit Pontifex de obligatione temporis, minime de obligatione peccati; alioquin in posterioribus verbis, per quae caetera omnia praecipit praeter quatuor expressa, ab obligatione peccati mortalis excludit, sibi contradiceret; quod non est dicendum. Per priora igitur verba Pontifex modificavit jejunium quoad tempus, de perpetuo in temporaneum, uti est in fratribus; per posteriora vero ulterius modificavit jejunium quoad peccatum. Hinc per priora verba, expresserit tempus (ut constat) per posteriora obligationem peccati.

Vide *num.* 428. 429. & 464. Et haec sunt fatis pro notitia obligationis Regulae Clarissimum D. Francisci; quae tamen licet de benignitate Apostolica sint a mortali culpa liberata, sunt enixè monenda super observantia praceptorum Regulae, maxime jejuniorum, tempore, quo solent jejunare fratres.

DE INTERRUPTIONE.

2840 **S**i ad satietatem te refecisti, & in teolum multiplicasti cum animo amplius non comedendi, si postea aliquid occurrens comedas, non violas jejunium, si non sit elapsum notabiliter quadrans; quia per tam breve tempus non habetur moralis interruptio.

2841 Si autem evocatus, aut ob negotium menti occurrens comestione interruptis, eum animo eam postea prosequendi, majus tempus requiritur ad interruptionem morale, quae jejunium frangat; unde non frangit jejunium, si interruptas per horam.

2842 Similiter pauperes non frangunt jejunium, si plures interruptiones faciant, ob plures comestiunculas, quae ad unam justam refectionem sufficiant.

DE QUANTITATE

2843 **A** Peccato mortali excusat peccatum materiae. Quoad carnem tantum quantitas est illa, quam coquus delectatur gustare debet, ut discernat, an sit terrena; quoad alios cibos, duae uniae. Illi qui saepius intra eamdem diem quibusdam comedit, advertat infine notabilem quantum se comedit, frangit jejunium quoad illa modica intra eamdem diem comestione moraliter; minime, si intra diversos dies. *n. 2026. & prop. 29, ab Alex. VII. dicitur.*

2844 A veniali excusatur, qui ob necessitatem, aut preces amici, quid modicum sumit.

2845 Qui mande ante comestione tamen aliquod sumit jejunium non frangit, quia ea non est comestio, sed medicina.

2846 Qui pluries in die quibusdam comedit, peccat solum mortaliter in una comestione, & non in sequentibus; verò pluries carnes comedit, peccat quoties comedit; quia praecipit de comestione est praecipitum dividuum, continens duo praecipitum partialia, unum ad servandum de unica comestione, quod non obligat semper, alterum negativum de non comedendis carnibus, quod obligat semper & semper. Per secundam inquam comestione quis sit impotens ad servandum praecipitum de unica comestione, & sic non peccat in reliquis comestiones, quia non peccat non observando praecipitum, quod non potest. Postquam libet autem comestione nem carnis adhuc est, quis potest ad servandum praecipitum de non comedendo & ideo quoties carnes comedit, peccat.

2847 Qui quantitatem notabilem peccatum confessoriarum sumeret, jejunium

quia esset comestio, notabile & sub-
 nutrimentu afferens, supplente Deo
 naturalem substantiam panis. Diana
 ref. 11.

DE QUALITATE.

Extra dies jejunii prohibetur fide-
 libus comedere carnes diebus Ve-
 sabati, nisi eo die contingat festum
 Domini. Nomine carnis etiam venit
 quæ non prohibentur autem ova, & la-
 cticia; nec consuetudo, quæ in hoc adest,
 quæ est mortali, quia est introducta ex
 non animo obligandi; ita namque
 doctorum mens: unde mo-
 simplices, ne peccant ex conscien-
 v. num. 486.

Tempore Quadragesimæ prohiben-
 solam carnes, sed etiam ova, & la-
 ex consuetudine obligate ad morta-
 acceptata ex communi Doctorum
 determinatione Ecclesiæ: v. prop. 32.

VII. dnm. & num. 2857.

Inno tempore Quadragesimæ prohi-
 ova, & lacticia, non solum diebus je-
 etiam diebus Dominicis, ex cap. de
 v. n. 2857.

quibus diebus à carni ani-
 ab omnibus quoque, qua
 originem, jeju ne-
 a caseo, & ovis. Par est ra-
 à carnibus & lacticiis,
 Item in Sext. Sy-
 antinopolitana generali celebra-
 ubi Can. 56. sic dicitur: Accepi-
 a demerorum regione, & aliis locis, in
 Dominicis Sanctæ Quadragesimæ
 & caseum comedere: v. num. est
 Dei Ecclesiæ, quæ est in univ-
 ob, unum ordinem sequens, jeju-
 abstinere, sicut ab omni ma-

Et ab ovis, & caseo: quæ quidem sunt
 fructus & factus eorum, à quibus abstinemus. Si
 autem hoc non servaverint si sunt Clerici, depo-
 nantur; si laici, segregentur.

2851 In aliis autem jejuniis extra Quadra-
 gesimam, nempe quatuor temporum, & vigilia-
 rum non sunt prohibita ova, & lacticia:
 idem dic de jejuniis ex voto, pœnitentia, aut
 Jubileo. Doctores citandi, num. 2859

2852 Potus etiam vini non frangit jeju-
 um; quia non est comestio. Hinc mustum non
 frangit jejunium, bene verò succum, quod
 quis ore sumit ex uva; quia illud sumitur pec-
 modum potus, istud per modum cibi, & com-
 estionis. Idem dic de succo malorum puni-
 corum, de peponibus, & similibus.

QUÆRES

2853 An fratres Minores in jejuniis ex
 præcepto extra Quadragesimam, Adventus &
 Feria sexta, teneantur sub mortali abstinere
 ab ovis, & lacticiis?

A Firmat Melphi in Com. cap. 3. tract. 1. q. 1.

1. & 2. in locis, ubi est consuetudo ab-
 stinendi, ut in Italia; secus in aliis Regio-
 nibus, ubi non est consuetudo abstinendi.
 Ita Quatuor Magistri, & Moderni exposito-
 res Regulæ, Corduba, Politius, Longus,
 quos refert, & sequitur Melphi cit. q. 2.

2854 Tota ratio est consuetudo.

2855 Firmari tamen potest statuto Ordinis
 Salmant. Vallis, & Romano cap. 3 §. 6. num.

1. Tempore quo fratribus ex præcepto Ecclesiæ,
 vel Regulæ nostræ in festo jejunandum est, non
 solum ab esu carnium, sed etiam ab ovis, ca-
 seo, & lacticiis aliis abstinendum est. Quod
 statutum videtur obligare ad mortale; quia
 est declaratorium Regulæ, ex facultate Euge-
 nii IV. concessa Capitulo Generali declarandi
 Regulam; quam facultatem refert Corduba
 c. 3. q. 2. §. Quartum punctum.

Hhh 2

2856

2856 Si autem, quid ego sentiam, cupis, Judicium ferre nolo; intellectum tamen meum, discurrendi gratia, tibi aperiam.

Et quidem nulla mihi videtur obligatio mortalis. Ostendo: Talis obligatio abstinendi ab ovis, & lacticiis in jejunii extra Quadragesimam, uti sunt jejunia Adventus, & Feria sexta, vel oritur ex natura jejunii Ecclesiastici, vel ex præcepto Regulæ, vel ex consuetudine; nullam ex his dici potest.

2857 Non primum; quia si abstinencia à lacticiis esset de natura jejunii Ecclesiastici, non staret jejunium Ecclesiasticum cum lacticiis; certum autem est, quod stat; quia comedens lacticia tenetur jejunare. Ita com. Unde jejunium Eccles. non includere ex sui natura abstinencia ab ovis, & lacticiis; docent ex nostris Villal. par. 1. tr. 23. diff. 2. n. 8. *Port. ver. jejunium in addit. n. 7. cum Sanchez. Leander, à Marcia q. 9. super c. 3. Regulæ D. Fancisci, & Melphi cit. verb. circa quorum.* Ex Summistis verò, & Canonistis, tenet communior, nempe D. Thomas, Bonac. Filiuc. Diana, Tamb. & innumerii alii apud Leandrum *de jejunio tr. 5. dis. 3. q. 4. & 5.*

Imò Port. n. 8. addit, jejunium Quadragesimale non includere in se abstinencia à lacticiis, sed eam esse distinctum quasi præceptum, ex c. *denique 6. dist. 4.* Hinc qui in Quadragesima frangit jejunium, & lacticia comedit, duo distincta peccata committit; & cessante ex aliqua causa præcepto jejunii, non cessat exinde præceptum abstinendi à lacticiis: v. n. 2871. & 1850.

2858 Non secundum; quia præceptum Regulæ cap. 3. non exprimit abstinencia à lacticiis, sed purum jejunium; *Jejunent à festo omnium Sanctorum usq; ad Nativitatem Domini, &c. alii autem temporibus non tenentur, nisi sexta feria, jejunare.* Adeoque cum simus in odiosis, & lacticia sint [ex

probatis] compossibilia cum jejunio, præcepto non exprimitur, sub eo non comprehenduntur.

2859 Hinc jejunia ex voto, jejunia Pœnitentia, non obligare ad abstinencia à lacticiis, nisi exprimat, docent Tamb. *jejunio lib. 4. c. 5. §. 1. n. 25.* Diana, Hierius, & alii communiter. Jejunium a regula extra Quadragesimam, vel est votum, vel purum præceptum (ut probabile est) non plus obligans, quam votum.

2860 Insuper statutum, n. 2856. præse prohibet usum lacticiorum in communitate, ut liquet ex verbis, quæ immò subdit: *superiores verò locorum, qui in communitate fieri fecerint, aut permiserint, suffragiorum jure, arbitrio Privilegiati ventur.*

2861 Idq; non sub culpa mortali, sed pœna statutaria. Quia statuta ordinis, & consuetudines Religionis, etiam admittunt apostolica roborata, non obligare, ut constat ex Bulla Sixti IV. *num. 2851.* Quam sequitur, ac docet communior sententia, eum Melphi *in com. c. 2. §. 1.*

2862 Falsum autem est, Eugenium concessisse Capitulo Generali facultatem declarandi Regulam. Primum, quia Eugenius per vivæ vocis oraculum, quod retinetur in Bullario pag. mibi 117. n. 1. declaravit nullum statutum nec antiquum, nec novum ligare fratres sub culpa mortali, aut pœna, quomodo igitur potuit sine contradi- ditione dare facultatem Capitulo Generali statutum obligans ad mortale?

2563 Secundò; quia facultas declarandi Regulam solum residet apud sedem apostolicam minime apud Capitulum Generale, expositiones Doctorum solum faciunt probationem probabilem. Longus *contra 1.*

2864 Tertiò; quia id esse falsum

legenti concessione ipsam, quam re-
 corda c. 3. §. 2. §. quartum punctum,
 verbo in comp. ver. jejunium, & Melphi, c. 3.
 §. 2. cujus verba sunt: Eugenius IV.
 Capitulo Generali facultatem ordi-
 nis declarandi, in quibus locis, & Provin-
 ciis debent jejunia Regule in cibis
 formalibus observare, & in quibus
 debent Patrum consuetudinem imitari, vel
 se habere. Ubi (ut vides) non dedit facul-
 tatem declarandi Regulam, sed declarandi
 Provincias, in quibus debeant uti cibis Qua-
 dragesimalibus, ac servate consuetudinem, &
 quæ tamen non eo modo, quo declaravit cum
 Provincialibus, nullam exprimendo culpam, ut
 actus n. 1857.

2867 Quarto; ex Melphi in com. c. 3. tr. 13.
 §. 1. qui commentando præfatum statutum
 n. 1855. adducit facultatem, & verba Eug.
 n. 1864. quibus immediate addit: Circa
 verborum seriem, notandum primo,
 quod declarationem (supple tu Eugenii IV)
 non communi, quo non præcipitur abstinere
 a cibis, & lacticiis extra Qua-
 dragesimam: ideo præcisa consuetudine cessat
 obligatio. Ex quo inferitur, nec statutum
 declaratorium Regule, nec Eugenium
 nullam facultatem Capitulo Generali
 declarandi statutum obligans ad culpam
 contempnitatis non bene concluderet Mel-
 phi, nullum esse jus obligans; quia esset jus
 Regule, & Statuti Ordinis.

2868 Caterum hoc gratis dato, omne
 dubium Bulla Sixti IV. n. 1831. relata,
 que decernit, statuta, consuetudines, vel de-
 cretiones Ordinis præter Regulam, etiam
 auctoritate Apostolica roborata, non obliga-
 nt ad culpam mortalem, aut censuram: ibique de-
 negat omnes constitutiones etiam Apostoli-
 cas contrarium. Unde facultas Eugenii, gra-
 tiam dato, quod esset data Capitulo ad decla-

randam Regulam, nullius esset roboris, quia
 cum fuerit prior Sixto IV. per annos quadra-
 ginta, fuit expresse derogata per Bullam Six-
 ti, quam amplectitur tota Religio cum suis
 expositioribus, Melphi cit. Miranda, Port, &
 alii apud ipsum, ac demum Corduba, in intro-
 ductione q. 6. §. sed & notandum; vide n. 151.

2867 Cum igitur constet, Franciscanos
 non teneri sub mortali ex jure communi Eccle-
 siæ, aut Regule, ad abstinentiam ab ovis,
 & lacticiis, in jejuniiis extra Quadragesi-
 mam. Videndum manet, an teneantur ex
 Consuetudine?

2868 Et non teneri ex consuetudine, pro-
 batur; quia consuetudo, ut obliget sub mor-
 tali, debet esse introducta animo se obligandi
 ad mortale: ut ex n. 240. ita ut si de hujus-
 modi animo non constet, standum sit pro li-
 bertate, ex n. 43. Tamb. de jejunio c. 5. §. 1.
 n. 2. & com. Id autem non constat de consue-
 tudine, de qua est sermo.

2869 Non dicas, non posse aliud assigna-
 ri motivum hujus introductæ consuetudinis,
 nisi animus se obligandi; motivum namque
 fuit fervor devotionis.

Probatur, 1. quia in Franciscanis ligatis
 viginti quinque præceptis obligantibus ad
 mortale, nulla consuetudo potest rationabi-
 liter præsumi introducta animo se obligandi
 ad mortale.

2870 Hinc ipse Melphi in Com. c. 2. stat.
 71. qu. 1. plures refert consuetudines in nostro
 Ordine, quas [ait] non debere præsumi ef-
 se introductas animo se obligandi ad morta-
 le; & inter alia docet cum Miranda in Reg. c.
 56. diff. 2. & Corduba, non peccare mortali-
 ter Fratrem Minorem dormiendo sine habi-
 tu, non obstante consuetudine in contra-
 rium, & Statuto c. 2. §. 9. n. 13. à Nicolao III. &
 Julio II. confirmato: *Qui sine habitu, capucio,
 chorda, & femoralibus, nisi causa infirmitatis,*

de consilio Medici, & licentia Superioris, dormierit, coram fratribus Capitulariter Congregatis, genuflexus sine capucio, in pane, & aqua jejunet.

Quod docet his verbis: *Facit quidem mihi maximam vim ista perpetua, & solemnis consuetudo, quam sanctam ecclesiam semper Minorica Religio conservavit. Quia tamen nolo aliorum conscientias laqueos injicere, à quibus illos possum, & debeo extricare. Dico hanc consuetudinem non obligare ad peccatum mortale.*

Unde concludit, prædictam consuetudinem, & relatum statutum importare debitum honestatis, minimè necessitatis, videlicet peccati mortalis. Quam doctrinam firmat auctoritate Bullæ Sixti IV, sæpè, & in n. 2831. relata, quæ statuit, statuta, & consuetudines nostri Ordinis, etiam auctoritate Apostolica roborata, non obligare sub culpa mortali, aut censura.

(Nec valet dicere (subdit idem) quod putet se peccare mortaliter aliter operantes, quia hic timor ex ignorantia procedit, vel conscientia scrupulosa) v. n. 486.

Quæ omnia militant pariter in re nostra de consuetudine abstinendi à lacticiis in jejunis extra Quadragesimam.

2871. Secundò; quia in jejunis Quatuor temporum, & Vigilantium, quæ à Præcepto Ecclesiæ præscribuntur, adest consuetudo abstinendi à lacticiis; & tamen non dicitur introducta animo se obligandi, sed ex fervore devotionis. Idè Pasqualigus, Nav. Sanch. Diana, Tamb. & innumeri alii apud Leandrum à *Santissimo Sacram. de jejunio tr. 5. dist. 3. quest. 5.* Cum autem præcepta, & jejunia Regule non magis obligent, quàm præcepta, & jejunia Ecclesiæ, ut docet Corduba cum cæteris expolitoribus, quos sequitur Longus c. 3. contr. 9. sect. 4. n. 3. ideo sequitur, quod sicut

consuetudo in jejunis Vigilantium, & Quatuor temporum, non dicitur introducta animo se obligandi, sed ex fervore devotionis, præter dicitur de consuetudine jejuniorum extra Regule extra Quadragesimam.

2872. Tertiò; quia etiam in Dominico Adventus est consuetudo in nostra Religione abstinendi à lacticiis, non minus quam in diebus jejunii; & tamen nullus dicit, quod introducta animo se obligandi, sed ex fervore devotionis; igitur, &c.

2873. Quartò, demùm constat ex verbis ipsius Bullæ Sixti IV, ubi Pontifex reiterationem, in qua per fratres fuit expressum, quod plures erant declarationes, confirmationes, & consuetudines præter Regulam, inter devotionis, &c.

Hinc Doctores n. 2871. citati, & ex fratribus, Villalobos, & Leander de Murcia n. 9. super c. 3. Regule S. Francisci, docent, contrariè saltem in jejunis extra Quadragesimam, cujusmodi sunt jejunia Adventus, & sextæ consuetudinem abstinendi à lacticiis non esse introductam animo se obligandi, sed ex fervore devotionis.

2874. Et noster Portellius ver. jejunia in Addit. n. 7. concludit: *Est probabiliter opinio, neque de jure, neque de consuetudine, nec in die jejunii lacticia extra Quadragesimam.*

2875. Quod si petas. Quomodo hæc clare declaratione Sixti IV. Contra consuetudines, expostiores moderni, n. 2875. citati dicant, quod in abstinentia à lacticiis in jejunis extra Quadragesimam standum non est mortali consuetudini Regionum?

Huic petitioni nolo ego respondere, solum refero responsionem, quam dicit Corduba in introductione Regule, q. 6. p. 1. m. 34. vers. sed & notandum, quod Sixtus IV. prævil. circumspexit. Ubi postquam

allatam declarationem, & dispositionem Sixti IV. & alius Nicolai III. Clem. V. & Joan. 22. hæc habet:

Præter etiam ex dictis, quod de doctoribus aliquibus, seu expositoribus regulæ, aut de eorum dictis, non est curandum, quomodo contra aliqua contenta in prædictis tribus declarationibus Nicolai III. & Clemen. V. & Joan. 22. Quorundam exigit, aliqui loquuntur, quia aliqui eorum, ut potè Bonaventura, Hugo, & quatuor magistri, & alii, fuerunt ante dictas declarationes. Ideo mirandum, si aliter aliquando loquantur, antequam esset præceptum Ecclesiæ aliter dispositum, aut declaratum.

Etiam autem doctores fuerunt post prædictas declarationes, & forè ex inadvertentia sequenti priores expositores, aliquando aliter scripti sunt contra prædictas declarationes. Unde dictum est, de eis non est curandum contra prædictas declarationes, quæ habent eorum locum, ut patet ex dictis hic, & in præcedente præcedenti.]

COCHOLATAM

Jejunium non frangere, absque ulla limitatione tenent Thomas Hur-

ad quamplures Doctores apud Tamb. p. 1. p. 135. Dianam, & Leandrum citant, quia hæbet rationem potus: is accedit con-

scilio, & timoratorum usus sine scrupulo. 2877. Mihi tamen valde placet sententia

de præc. Eccl. sr. 5. disp. 5. g. Dianæ p. 11. 2897. Remigii, & Escobar apud ipsos,

quod cocholatum non frangere jejunium, si id, quod est cibi, misceatur aquæ in

quantitate, ita ut aqua prædominetur, si lex unctis aquæ misceatur uncia una

in medio cocholata, & media unica æquatur, & media unica æquatur, si id, quod est cibi, misceatur aquæ in æquali, aut majori quantitate, ita ut prædominetur cibus. Ratio non

desumitur ex parvitate materiæ, alius in primo casu cocholata non posset semel sumi sine veniali, nec pluries eodem die sine mortali, ex n. 2843. sed ex ratione potus, & cibi; nam cocholata primo modo hæbet rationem potus, quia prædominatur potus; secundo modo hæbet rationem cibi, & comestionis, quia prædominatur cibus. Tum quia tunc valde opponitur fini præcepti, qui est maceratio carnis; nam tunc cocholata est præceteris cibis nutritiva, & elevativa spirituum vitalium.

2978 Idem dico de aqua dulci, vulgo Sorbetta.

2879 Prima autem opinio de cocholata ob auctoritatem extrinsecam gravissimorum Doctorum, & timoratorum consuetudinem cenetur probabilis.

2880 Pinguedo, nempè sagimen, & lactum computantur inter ova, & lactinia. Diana p. 2. tr. 9. ref. 21. & plures apud ipsam. Quibus accedit consuetudo Regni Sicilia.

2881 Qui in Quadragesima comedit ova, aut lactinia, peccat quidem, si non habeat Bullam, aut necessitatem, sed non frangit jejunium, unde tenetur ad jejunium; quia lactinia Prohibentur præcepto distincto à præcepto jejuniæ, ac proinde dicuntur stare cum jejunio: v. num. 2857.

DIFFICULTAS EST DE CARNIBUS.

2882 An scilicet dispensatus ad carnes, sit dispensatus à jejunio?

Affirmant Diana p. 1. tr. 9. ref. 25. Filliuc, Tambucin, & innumeri alii, quia non potest quis esse obligatus ad aliquid, ad cujus essentiam non obligatur; adeoque, cum abstinencia à carnibus sit de essentia jejuniæ, ut patet ex ejus definitione, n. 282, sequitur, quod non obligatur ad abstinencia à carnibus, qualis est dispensatus à carnibus, non sit obligatus ad jejunium; quam rationem insolubilem vocant.

2883 Respondeo cum distinctione. dispensatus ad carnes ob debilitatem virium, & ad eas recuperandas, est dispensatus à jejuniis; minime, si est dispensatus ad carnes, quia cibi jejunii sunt ei nocivi. Rodriq. in summ. c. 24. Angles. Bonac. & alii.

Ratio est, quia in primo casu habetur necessitas duplicis comestionis, non sic in secundo, 2. Quia ex cap. cum dilecti de dolo, & contumacia, dicitur, quod præceptum Ecclesie, licet non possit in totum servari, sit servandum in parte, quæ potest servari.

2884 Non obstat ratio in oppositum, 1. Ex absurdo; sequeretur enim ex illa, quod dispensatus ab unica comestione ob longum iter, esset dispensatus ab abstinentia à carnibus; quia non minus est de essentia jejunii unica comestio, quam abstinentia à carnibus, 2. Ex ratione, quia jejunium est unum per aggregationem, & præceptum dividuum; includens duo præcepta distincta, unum de unica comestione, alterum de abstinentia à carnibus; unde si cessat obligatio ab uno, non cessat obligatio ab alio, nisi adsit pro utroque necessitas. Vide quæso insolubilitatem rationis oppositæ: v. num. 454. 455. 2846.

DE COLLATIONE.

2885 Collatio, seu refectiuncula Vespere faciendæ, ex consuetudine ob virium debilitatem, & ob somnum capiendum introducta, atque à Sancta Matre Ecclesia benignè permilla.

2886 Ex consuetudine, & praxi timoratorum sumi possunt uncie octo cibi Angles, & Mastrius, dicunt, quantitatem remittendam esse prudentiæ particularium, juxta diversitatem complexionum. Permittuntur pro collatione fructus, legumina, & alia ex saccharo, ac melle confecta. Bonacin. cum pluribus vult, in collatione non tam attendendam esse

qualitatem, quam quantitatem. Permissi unus vel alter pisciculus parvus, & panis seu. Omnino tamen abstinentur ea, quæ quia ova sunt valde nutritiva, & carni ut potè carnis semen, adeoque collationem gnan; unde contraria opinio est ceteros nos mores, & scandalosa.

2887 In Vigilia Nativitatis Domini Paschatis, sumi potest collatio duplici ratione lætitiæ, Leander de jejuniis, q. 4. p. 18. Tamb. so. 1. p. 137. n. 7.

2888 Quantitas cibi in collatione permilla, potest permisceri cum vino.

QUÆRES

2889 An possit quis quantitatem permiscere nempe uncias octo panis, in aqua aut alio liquore non vesito coctam pro collatione permiscere.

Negat Filluc. rom. 2. tit. 27. p. 1. c. 1. num. 31. quia coctio notabiliter coarctat aquam; ut ex illa & pane fiat una res solidus, adeoque aqua haud amplius rationem Potus, sed cibi, quod non est pura mistio panis cum vino sine coctione.

Affirmant Diana p. 9. tr. 6. res. 3. q. 1. de jejuniis. tr. 5. disp. 4. quæst. 35. & alii. Illi illos: quia aqua etiam post coctionem pane temper remanet liquor, & videtur alimenti. Tum quia non auget substantiam cibi in ordine ad nutritionem, quod in refectiuncula attenditur; adeoque licet pro refectiuncula sumi seorsim, ita sumi coctionem.

Escobar, cum aliis media via concedit, posse licitè pro refectiuncula pane cocto uncias duodecim, quia ille pondus, cum proveniat ex aqua, est sui nutrimenti. Quæ opinio magis tenet, quam quæ absolute affirmat, quæ Tamb. so. 1. lib. 4. c. 5. §. 3. n. 2. tota quæ panis coctus cum aqua, licet non ple-

CAUSÆ EXCUSANTES

A Jejunio sunt, *Impotentia, labor, & pietas.* Ob *Impotentiam*, quoties ex Jejunio adest peccatum notabilis damni. Hinc excusantur, 1. *Senes*, qui 2. t. ætatis annum non compleverunt, quia ratione incrementi majori indigent alimento; qui tamen eorum curam debent, curare debent, ut in Quadragesima *Joannis* teg, aut bis in hebdomada, idque ex *Joannis* ad Jejunium instruantur; ad abstinentiam verò à carnibus obligantur omnes ad annum septimum.

2892. 2. Excusantur *Sexagenarii* incepto anno sexagesimo; licet appareant robusti; tamen in re vires deficiunt, quoniam *Sexagenaria est morbus.* Tenentur verò abstinentiæ carnibus.

2893. *Religiosi Franciscani*, obligantur sub omni die professionis etiam ante annum ad Jejunia Regule, nempe Adventus, Quadragesima, & Feria 6. minime ad Jejunium quadragesimum, & quatuor temporum, quia *Regula non loquitur sexagenarii* verò *Sexagenarii* Jejunia excusantur. Ratio est, quia pro juvenibus magis habet locum privilegium, cui per professionem *Sexagenarii* cessaverunt; pro senibus verò magis, & totalem habet locum necessitas. Item die Jejunio perpetuo ex voto; quia *Sexagenarii* obliget secundum intentionem *Sexagenarii*, per accidens deobligari potest voto ratione necessitatis, & incapacitatis sub *Sexagenarii* Leander de jejun. port. ver. jejun. n. 5.

2894. 3. *Pauperes*, qui non habent sufficientem cibum pro justa refectione; vel qui alium cibum non habent, nisi vitium, nempe carnes, aut ova; quia *benigna Mater Ecclesia non* *Jejun. Exam. Ecclesiast. Tom. I.*

intendit tota die ad panem, & aquam, & pauca legumina illos adstringere, aut alimentum viribus sustentandis necessarium subtrahere. *Artdekin. ex Diana.*

2894. 4. *Infirmi convalescentes, pragnantes, lactantes, & alii, qui ad necessarias vires majori indigent alimento. Qui ex stomachi vacuitate patiuntur capitis dolorem, aut vertiginem. Item qui, nocte dormire, aut calefieri nequeunt; qui tamen si possunt, tenentur incommodo obviare faciendo collationem mane, & comestionem vespere; ita Artdekin. Sed non possunt comedere carnes.*

2895. *Labor excusat, non omnis, sed si fit talis, ut judicio prudenti sit in compatibilis cum jejunio; alioquin non adest necessitas; & à jejunio non excusat, nisi necessitas.*

2896. Hinc excusantur *Fabri Ferrarii, Cementarii, Lignarii, Fossores, & similes exercentes artes laboriosas. Non excusantur autem exercentes artes Sedentarias, aut quæ non tantam corporis agitationem requirunt, ut jejunio resistere non valeant; hujusmodi sunt Sartores, pistores, Tonsores, & similes, v. prop. 30. ab Alex. VII. damn.*

2897. *Leander de jejun. dis. 9. qu. 154. 155. & 156. cum aliis docet; defatigatum ex labore voluntarie assumpto, v. gr. lusu pilæ, vel etiam ob inhonestum finem, quia v. gr. pluries rem habuit cum muliere, cum prævisione futuræ impotentia ad jejunandum, nedum non teneri ad jejunium, sed neque peccasse in causa contra præceptum jejunii. Imò Artdekin. som. 2. pag. 313. citans pro se Dianam p. 1. tr. 9. ref. 40. id tenet, etiam si defatigatio fuerit facta in fraudem jejunii; quia ille intendit solum se ponere in statu, qui est extra obligationem jejunii; Quod confirmat ex eo, quod ad evitandum jejunium aut auditionem sacri, potest quis transire ad alium locum, ubi jejunium non obligat, aut festum non celebratur.*

2898 Hæc autem opinio semper mihi visa est nimis laxa; quia præceptum, quod formaliter præcipit, aut prohibet aliquem actum pro certo tempore, virtualiter prohibet pro eo tempore omnia opera impossibilia cum impletione præcepti. Ac proinde

2899 Dico: quando defatigatio, v. gr. iustus pilæ, est assumpta tempore remoto à die præcepti jejunii, nec teneris ad jejunium, nec peccas in causa; quando verò est assumpta tempore proximo diei præcepti; non teneris ad jejunium, nec peccas non jejunando, quia es factus imponens; peccasti tamen in causa contra præceptum jejunii; quia præceptum jejunii est moraliter præfens, à deo que virtualiter obligat ad non ponenda, sed vitanda impedimenta, à quibus commode abstinere potes; multo magis si defatigatio est assumpta eodem die præcepti; non sic in primo casu; quia præceptum non est moraliter præfens, sed remotum: v. n. 2804.

2900 Quod si non esset verum, sequeretur, quòd si quis tempore, quo præceptum auditionis facti est præfens, à lumere opis incompatibile, à quo commode abstinere posset, omisso facti non esset peccatum, nec in se, nec in causa, ob eam dem rationem.

2901 Exemplificatur assertio: si die Veneris, & secundùm alios die Sabbati egrediaris ad venandum in nemore valde ab Urbe remoto, ubi opportunitas audiendi factum non adest, ac inde prævideas futuram omissionem facti die Dominico, non eris reus omissionis facti, & peccati: non quidem in ipsa omissione, quia die festo reperiris impotens; neque in causa, quia tunc non obligabat præceptum ad non ponendam causam impeditivam: non enim erat actu, aut moraliter præfens, & sic non urgebat de proximo. Si verò egrediaris sero Sabbati, aut aliquibus horis ante mediam nocte Dominica, reus eris peccati omissi-

onis facti in causa, quia à iudicio præfens cum non censeatur moralis distantia à Dominico, præceptum audiendi si factum non fuerit, censetur moraliter præfens, & contingit de proximo urgens ad non ponendam causam omissionis futuræ de proximo. Tom. 1. lib. 4. c. 2. §. 3.

2902 Hæc dicta sunt de operibus, quibus commode abstinere possunt moraliter Cajetan. docet, non teneri qui præceptum jejunii omittit, nisi ad quod non est obligatio saltem notabilis.

2903 Quantum ad adveniens, dico eos non teneri legibus, & constitutionibus particularium locorum, nec in universalia locorum, per quæ transeunt, non autem ibi habitandi majori parte anni, nisi scandalum, aut nisi sint universalia loca, v. n. 162. ad 163. in 2. tom. num. 206. & cap. quòd sunt veri viatores: à peccato non tenentur causa eos non excuso, si id faciunt in violatione præcepti, ut illud declinent, ut in 1. tom. 2. num. 122. posset enim quis tempore à jejunio se liberare, die 23. Julii, quando fit jejunium vigiliæ S. Jacobi, si non ibi habitandi, & non jejunare, nisi ibi non fit jejunium eo die, & ipse ibi non sequenti verò, quo ibi jejunatur, nisi Panorum, nec jejunare, quia hic festum non jejunatur eo die: quis autem peccat, & collutio præcepti.

2904 Et quamvis Diana part. 1. ar. 19. & 17. 10. ref. 14. & plures Doctores referunt Taub. tom. 1. lib. 4. cap. 5. n. 12. dicant, dicentes, quòd non peccet quis, si die antecedenti, sed etiam si ea die non jejunat, aut festi, à loco jejunii, aut festi alium se transferat, etiam ex indolentia, si jejunio, aut auditione facti, & ab abstinentia à servilibus se liberet; hæc ducti ratione, obligatio jejunii extenditur ad totum di-

regio conditionis usque ad meridiem, & usque ad occasum potest differri, ac proinde intra illud tempus possit quis uti jure suo, & ad aliud non pergere, ubi non est obligatio, & sic liberate.

2907 Nullo pacto volo huic opinioni accedere, sed eum peccare affirmo cum Rodr. de Castro, & apud Dian. & Tamb. cit. Absolutio maximè firmatur paritate resolutione à casibus reservatis, desumpta Bulla Cle. X. superna de anno 1670. ubi legitur.

habentes facultatem absolvendi ab excessu casibus Sedi Apostolicæ reservatis, & à casibus Episcopo reservatis posse. Polse autem Regularem Confessionem a Diocesi, in qua est approbatus, ab excessu exalta Diocesi à Peccatis in ipsa Diocesi, non autem in illa, ubi idem Confessionarius approbatus, absolvere, nisi eosdem excessus noviter in fraudem reservationis ex causa Diocesim pro absolutione obtinuerit.

Industria accessus ad alienam diocesis absolutionis à reservatis, dicitur in re nostra. Unde,

Ratio intrinseca est, quæ licet quantum ad se quis possit uti jure suo, & sic vult accedere Panormo Montemregali die Monteregali redire Panormo, tamen habet jus utendi actu in Panormo, quia jus nostrum est subordina- tum, ex num. 41. Et ex jure, ex dictis articulis, ex num. 73. *frans nemini patrocina-*

tionem, cum eo die urgeat Panormi præceptum commune de jejuniis Vigiliæ Apostolicæ, potest quis uti jure accedendi ad Panormum, & inde die sequenti, quo accedendi ex industria, quod idem

est in fraudem jejunii, quia jus hominis debet cedere regi.

2907 Opinioni Dianæ adhæreo, si talis accessus, & reditus fiat ex vera causa ut sequitur ex eadem paritate, ex Bulla Cle. X. desumpta: v. n. 163. & 164.

2908 Excusantur à jejuniis itinerales, pedester per majorem diei partem, seu per duodecim milliaria. Diana in summa verb. jejuniis. 31. Non excusantur, si equitando consuetum unius diei iter conficiant, bene verò, si negotio coacti valde excedens iter conficiant, aut si per plures dies continuatos equitent, ut inde prævideant vires debilitandas. Leander de jejuniis. dist. 8. quest. 101. vide prop. 4. ab Alexand. VI. damn.

2909 Pietas tandem excusat; quoties opera pietatis, & misericordiæ, tam corporalis, quam spiritualis, jejuniis sine gravi incommodo perfici non possunt. Hinc excusantur Concionatores Quadragesimæ, minimè qui in solis Dominicis concionantur, nisi sint valde debiles. Lectores, & Præceptores, quorum labor est nimis, aut complexio debilior. Confessarii debiles, & suo muneri assidui. Cantores, qui ex officio canendi vivunt, & jejuniando redderentur inhabiles. His Sanchez concedit in Quadragesima ova ad vocem servandam. Scriba, qui tota die ex officio scribunt, qui tamen debent suas vires consulere, an vigeant.

2910 Ceterum tam cum præfatis, quam in dubiis, omnes tollit serpu'os superioris dispensatio: v. n. 232.

Scotus in 4. dist. 8. quest. 3. litt. B. Mastrius in Theol. mor. disput. 12. qu. 1. Joan. la Cruz. pag. 61. Bonac. tom. 2. pag. 403. Tambur. tom. 1. pag. 133. Leander de præcept. Eccl. tr. 5. Bulem. lib. 3. tr. 6. cap. 3. Fenech. Clericatus cap. 110. Meado ver. jejuniis.